

Nr 159.

Av herr Nilsson, Petrus, m. fl., om fortsatt giltighet av förordningen angående utförselbevis för råg och vete m. m.

Förordningen den 13 april 1928 (Sv. F. nr 76) angående utförselbevis för råg och vete ävensom kungörelsen den 24 maj 1928 (Sv. F. nr 153) med tillämpningsföreskrifter till samma förordning upphöra att gälla med utgången av juli månad 1931. Kungl. Maj:t har anbefallt kommerskollegium, generaltullstyrelsen och lantbruksstyrelsen att gemensamt avgiva yttrande angående förlängning av giltighetstiden. Detta yttrande har ännu icke avgivits och Kungl. Maj:t har enligt vad som meddelats hittills icke fattat beslut, huruvida proposition i ämnet kommer att föreläggas riksdagen. Under sådana förhållanden anse vi det nödvändigt att före den ordinarie motionstidens utgång väcka förslag i frågan.

Ehuru utförselbevisen givetvis icke för närvarande ha den betydelse för avsättningen av landets brödsäd som fallet var före ingången av innevarande konsumtionsår med tillämpning av inmalningstvång och överenskommelser om vissa lägsta pris, torde fullgiltig anledning föreligga för statsmakterna att även i nuvarande situation bibehålla den utväg till försäljning av råg och vete genom export, som förordningen om utförselbevis utgör. För att närmare belysa frågan vilja vi här återgiva det väsentliga av vad Sveriges allmänna lantbruks-sällskap anfört i ett yttrande till kommerskollegium angående de erfarenheter, som vunnits under den tid förordningen om utförselbevis varit i tillämpning.

Lantbrukssällskapet erinrar bl. a. om vad som anförts i dess skrivelse av den 26 augusti 1927, i vilken bl. a. konstaterades, att utförselbevisen under den tid av ett år, som de då hade gällt, haft för jordbrukarna och spannmålshandeln synnerligen gynnsamma verkningar på sätt, som med desamma avsetts. Priserna å den svenska brödsädesskörden hade höjts närmare den importerade spannmålets prisnivå och avsättningen av skörden — i synnerhet av vete — hade redan på hösten kunnat försiggå lättare samt utan att odlarna behövt vidkännas så stora underbetalningar som tidigare varit brukligt.

De då gjorda jämförelserna berättigade till slutsatsen, att prisförbättringen genom utförselbevisen under månaderna augusti 1926—januari 1927 uppgått till 1: 50 å 2: — kr. pr 100 kg. vete gent emot samma månader året förut.

Beträffande utförselbevisens verkningar på rågprisen år 1926—1927 uttalades den bestämda uppfattningen, att, därest bevisen ej funnits, lantmännen ej kunnat uppnå de pris, som då erhöles.

Då nu ytterligare tre år förflutit, sedan nämnda yttrande avgavs, ha, framhåller sällskapet, utförselbevisen ytterligare hunnit prövas. För belysande av deras verkningar under denna tid, har den prisjämförelse mellan svenskt vete och utländska vetesorter, vars början var intagen i ovan berörda yttrande, fortsatts.

Av de gjorda jämförelserna framgår, att det svenska vetet efter utförselbevisens införande under första hälften av konsumtionsåret betingat ett i förhållande till de utländska vetesorterna fördelaktigare pris än fallet var innan utförselbevisen infördes. Prisläget för det svenska vetet har emellertid under de senaste åren icke varit relativt lika fördelaktigt som konsumtionsåret 1926—1927. Detta torde i främsta rummet vara beroende av i allmänhet sämre kvalitet å det svenska vetet under de senaste åren ävensom betydande förekomst av skadat vete även i andra europeiska länder (1927 och 1928) samt rikliga skördar därstädes (1929), vilket föranlett mindre efterfrågan från utlandets sida på svenskt vete. Den europeiska marknaden har varit tryckt, och ett flertal länder ha vidtagit mer eller mindre vittgående åtgärder, vilka försvårat import till dessa.

Emellertid är det otvivelaktigt, att utförselbevisen varit av stor betydelse för prisbildningen å den svenska spannmålen. De exportmöjligheter, som dock genom dessa funnits, ha verkat prisreglerande och förhindrat, att prisläget blivit betydligt sämre.

Till ytterligare belysande av prisförhållandena under de gångna åren är även i yttrandet intagen en jämförande sammanställning över priserna å vete och råg i Köpenhamn och Malmö. Priserna äro omräknade till svenskt mynt och för samma kvalitet, varför de äro fullt jämförbara. Även dessa siffror visa, att tullen under de senaste åren, vad vete beträffar, ej varit lika mycket utnyttjad som 1926—1927, men samtidigt, att den å andra sidan för såväl vete som råg varit bättre utnyttjad än många av de föregående åren, då utförselbevis ej funnos. I genomsnitt har tullen utnyttjats till omkring två tredjedelar. Under senare år ha från en del håll anförts, att utförselbevisen verkat menligt däri-genom, att de givit anledning till export av i någon mån skadad spannmål, särskilt vete, för foderändamål, till i främsta rummet Danmark. De danska jordbrukarna skulle på så sätt ha erhållit fodersåd till lägre pris än de svenska, varigenom de förstnämnda skulle ha fått ökade möjligheter att konkurrera beträffande den animaliska produktionen och då i synnerhet fläskproduktionen. Konsekvenserna av denna export, som möjliggjorts genom vissa lindringar i de ursprungliga tillämpningsföreskrifterna för utförselbevisen, synas dock, även om exporten ej kan anses såsom i och för sig önskvärd, vara betydligt överdrivna. Det är sålunda att märka, att kanadensiskt fodervete samt tysk råg i Danmark noterats och försålts till lägre priser än motsvarande svenska produkter.

De danska jordbrukarna ha alltså för nedbringandet av produktionskostnaderna vid sin animaliska produktion ej varit beroende av importen från vårt

land. Om vi inom landet skulle helt kunnat utnyttja den skadade spannmålen genom utfodring, hade det erfordrats ett större antal kreatur (svin). En avsevärd omläggning till animalisk produktion hade i så fall varit nödvändig. En dylik omläggning kan emellertid icke göras under några månader eller en säsong, och lantmännen voro därför liksom av andra skäl i stor utsträckning nödsakade att sälja till de pris, som stodo att erhålla. Utan stöd av utförselbevisen skulle priserna blivit väsentligt lägre.

Lantbrukssällskapet anför vidare, att, sedan föregående höst inmalningstväng för den svenska brödsädesskörden införts, frågan om utförselbevisen och deras betydelse har kommit i ett i viss mån annat läge. De vidtagna åtgärderna äro i nuvarande situation mera verksamma än utförselbevisen, och så länge detta är förhållandet, torde utförselbevisen icke ha någon praktisk betydelse.

Sällskapet erinrar emellertid därom, att de nu avtalade priserna endast gälla till den 1 september 1931 och att ingen varaktig garanti med avseende på pris-sättningen å den svenska brödsäden skapats efter dessa linjer. Så länge detta icke är fallet, bör det svenska jordbruket icke avhändas de möjligheter till lätt-nad för avsättning av skörden i svåra situationer, som utförselbevisen visat sig medföra.

Då utförselbevisen under den tid de tillämpats visat sig i allt väsentligt motsvara förväntningarna och några olägenheter, såsom på sina håll befarades vid deras införande, hittills icke visat sig, tveka vi icke att föreslå ytterligare förlängning. Ehuru vi äro övertygade om att samma erfarenheter även komma att göras i fortsättningen, ha vi ingenting att erinra emot att hittillsvarande ordning med begränsad giltighetstid fortfarande tillämpas. Giltighetstiden torde dock denna gång kunna sättas till minst fyra år.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta, att förordningen den 13 april 1928 angående utförselbevis för råg och vete ävensom kungörelsen den 24 maj 1928 med tillämpningsföreskrifter till samma förordning skola vara gällande under ytterligare fyra år eller till och med utgången av juli 1935.

Stockholm den 21 januari 1931.

<i>Petrus Nilsson.</i>	<i>Karl Andersson.</i>	<i>Joh. Johansson,</i> <i>Friggeråker.</i>
<i>And. Henriksson.</i>	<i>Axel Löfvander.</i>	<i>Ernst Svenson.</i>
<i>Fr. Julin.</i>	<i>Alexander Nilsson.</i>	<i>I. G. Bodin.</i>